СКРИПНИК В.П.

ШВЕД В.В.

«Побутова економіка»

Вінниця – 2024

Життєві роздуми та задачі
на тему побутової економіки
для школярів і дорослих
книга перша

Книга І. ЩОБ НЕ БУТИ БІДНИМ

Фінансова грамотність розпочинається з побутової економіки, навички якої мають бути прищеплені ще в дитинстві! Це стане запорукою на все життя, що людина ніколи не опиниться за межею бідності і її діти будуть в теплі та зі світлом!

Книга ІІ. ЩОБ БУТИ БАГАТИМ

Економіка, як бізнес – це буде темою наступних збірників, якщо ви, шановні читачі – будете мати цікавість до цієї книги ;)

Видання підготовлено в рамках виконання наукової теми 0124U000680 (Економічні та правові аспекти інклюзивного середовища)

УДК 330.567.28
С45

Рецензенти:

Гурочкіна В.В. доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування Державного податкового університету (Україна);

доцент кафедри міжнародної економіки та аналізу ринків Зеленогурського університету (Польща).

Іванченко Г.В. кандидат економічних наук, доцент, декан факультету економіки, менеджменту та права Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ (Україна).

Автори посібника:

Володимир Скрипник: підприємець, фінансовий консультант, юрист.

Вадим Швед: кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри бізнесу і права Вінницького інституту Університету «Україна»

Скрипник В.П., Швед В.В. Побутова економіка. Книга перша: навчально-практичний посібник – Вінниця, 2024. – 40 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Вінницького соціально-економічного інституту Університету «Україна» (протокол № 5 від 15.04.2024 р.)

УДК 330.567.28

© Скрипник В. П., Швед В. В., 2024
ISBN: 978-617-558-085-1
© ТОВ «ТВОРИ», 2024
DOI: https://doi.org/10.58521/economy

Ця книга буде корисною:

- батькам, які разом з дітьми, на життєвих прикладах, бажають розібрати приклади «про гроші»;
- освітянам, які причетні до прищеплення «фінансової грамотності» дітям практичними прикладами із життя;
- дітям, які самостійно бажають навчитися «відчувати» гроші та їх «закони», для початку, на рівні побутової економіки;
- дорослим, які дивуються собі: ніби й заробляю гроші, але куди вони діваються – не знаю ☺.

Класно – бути багатим!

Але ще важливіше – не опинитися за межею бідності, коли самі звичайні речі - стають важкодоступними.

Розуміння та дотримання принципів економіки – дозволяють не бути бідним, а знання фінансової грамотності допомагають стати багатими – де б ми не жили!

В яких країнах люди живуть в достатку? В Україні часто думають, що достаток громадян тих країн – забезпечується державою.

Але ні – в будь-якій країні є бідні люди! Просто в одних країнах бідних 5 %, а в інших 75 %.

З цією книгою ви засвоїте принципи, які є основою побутової економіки, яка в свою чергу є фундаментом для достатку кожної людини і родини.

«БІЛЬША ЗАРПЛАТА» = «ДОРОЖЧИЙ АВТОМОБІЛЬ»?

Чи знаєте ви, що жителі тих країн, де ми кажемо, що «живуть багато» - значно ощадливіші жителів тих країн, де «живуть бідно»?

Дивно?

Але виявляється – не дивно! Бо саме – раціональне використання всього, що маєш – є запорукою безбідного життя.

Наприклад швейцарці.

Швейцарія, це країна з найвищим рівнем життя в світі («Індекс якості життя» згідно даних станом на 2022 р.).

В середньому, швейцарець за місяць заробляє більше, ніж «середній українець» за рік.

При цьому не в кожній швейцарській сім’ї є автомобіль. Забезпечені швейцарці надають перевагу економному велосипеду, навіть якщо мова йде про те, що перед роботою – потрібно двох дітей завезти в дитячий садочок.

Швейцарці надають перевагу готівковим грошам, а не карткам, щоб свідоміше витрачати гроші. Досліджено, що людина, яка розраховується карткою, в середньому витрачає на 20 % більше в магазині, ніж та, яка розраховується готівкою, бо віддаючи «живі гроші» - ви їх більше «жалієте», ніж тоді, коли просто проводите карткою в терміналі.

А яка ваша думка по статистиці наступних досліджень?

Економісти Гвідо Імбенс і Брюс Сакердоут та фахівець зі статистики Дональд Рубін у дослідженні 2001 року з'ясували, що люди, які вигравали великі суми грошей, поводилися з ними вкрай необачно.

Науковці виявили, що вже через десять років у багатьох переможців лотерей залишалося не більше 16 центів з кожного виграного долара.

З власних спостережень авторів, кожен, хто у 20, 30 чи 40 років отримував велику суму грошей, чи то у спадщину, чи то у подарунок, швидко втрачав половину грошей через марнотратство або невдалі інвестиції.

Інші дослідження також виявили, що виграш у лотереї в кінцевому підсумку абсолютно не допомагав людям вийти зі скрутного фінансового становища, а лише трохи відклав неминуче банкрутство.

Економіка та поводження з фінансами – не стільки про «математику грошей», як про принципи, що дозволяють людині завжди мати гроші (не бути бідним) та бачити навколо себе можливості по їх зароблянню (стати багатим).

Математика – передбачає рішення, яке визначається точним розрахунком і дискусії там – не особливо доречні.

Економіка, фінанси, бізнес – це і математика, і дискусії, і оцінка ризиків, і азарт, і можливості, і безпека, і характер, і ще багато чого, що описується не тільки формулами!

Цікаво?

ТОДІ – ВПЕРЕД, ДО ФІНАНСОВОГО УСПІХУ!

ЕКОНОМІКА І ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ. ПОЧАТКОВІ ПРИНЦИПИ.

Домовляємося, що при обговоренні питань з цієї книжки, при вирішенні задач - ви маєте право на власну думку, яка може не співпадати з іншими. Не бійтеся її висловлювати та обґрунтовувати.

Наша мета: правильно розпоряджатися з тим, що ми маємо і навчитися мати більше!

Якщо **ваша особиста мета** – не така, або є свій індивідуальний шлях до бажаного – МАЄТЕ ПРАВО!

Головне:

- не обманювати себе;
- розуміти, які гарантії результативності «індивідуального шляху»;
- дати собі відповідь на питання: а що я втрачу, якщо стану розумнішим? ;)

Подискутуємо з питань:

1. Як ви розумієте вислів: НЕ В ГРОШАХ ЩАСТЯ?

2. Для чого людям гроші?

3. Запишіть 10 речей (напрямків), на які людині потрібні гроші (наприклад: їжа, «комуналка», техніка, подорожі, лікування, інше).

4. Розташуйте 10 записаних вище речей в порядку пріоритетності що до витрачання на них грошей.

5. Які фінансові інструменти ви знаєте і як вони працюють, з таких, що дозволяють вирішувати питання, пов’язані з витратою грошей? *(зарплата, додатковий дохід, кредити, страхування, інші)*

6. На вашу думку, що важливіше: вміти заробити гроші, чи вміло розпорядитися заробленими грошима?

7. Знайдіть прислів'я та приказки про багатство, бідність, ощадливість. Виберіть кілька, які або сподобались, або хочете розібрати. Обсудіть їх колективно.

Ілюстрація-1.

На окремих прикладах розберемося, як звички і дії, пов’язані з грошима, іншими ресурсами людини (часом, майном) – впливають на її достаток.

Загалом, в світі є - «Море грошей». Капітал кожної родини, це як «Каструля», в якій накопичилась різниця між тим, що в неї «влили» і скільки з неї витратили (або неконтрольовано витекло).

Є два друга Мудрик та Марник, в чиїх родинах по різному відносяться до питань «побутової економіки».

Родина Мудрика, або свідомо, або інтуїтивно – до ресурсів сім’ї відноситься раціонально. А родина Марника – «як вийшло».

Кожен хоче, щоб його дім був «повною чашею» (в нас – «повною каструлею» ☺). І загальний принцип економіки і наповнення «Каструлі» нашого достатку продемонструємо на простому прикладі.

Наприклад, бажаний капітал родини вважаємо - 500 000 грн (хочете доларів, а хочете - і мільйони ☺! Головне – принцип). Приймемо, що 500 000 грн, це 5 «літрів грошей» ☺

Родина Мудрика щомісяця «вливає» в «КАСТРУЛЮ» свого капіталу 20 000 грн (0,2 «літра грошей»), а родина Марника 50 000 грн (0,5 «літра грошей»).

Питання: хто перший і за який час – наповнить свою «КАСТРУЛЮ ДОСТАТКУ»?

Подумали, порахували?

Все неправильно! ☺

Бо так, як ви порахували, то - в математиці! А от в житті і економіці виявилося, що «Каструлі», в яких родини Марника та Мудрика збирали свій «Капітал» - такі, як на малюнку нижче.

Дохід та регулярність поповнення – не змінилися.

Але як змінюється кількість капіталу, якщо намагатися його накопичити в «каструлі без дна»?

Заощадження («Капітал»), це різниця між тим, що «прийшло в каструлю» і тим, що витекло з неї.

А навіщо заощадження (КАПІТАЛ)?

Може й правильно жити «на всі гроші», які в тебе є?

Завжди можна виправдати свої витрати тим, що «телефон на 10 000 грн кращий, ніж за 5 000 грн», що «брендовий одяг – кращий «просто з ринку»», що «маю право на відпочинок в Туреччині в хорошому готелі» і т.д.

І це правда – маємо право, якщо маємо можливість, але чим ми ризикуємо, які можливості ми втрачаємо, коли внаслідок такої логіки витрат – залишаємо свою «КАСТРУЛЮ» капіталу порожньою?

Подумайте, обсудіть, питання:

1. Який ваш особистий «бюджет» (гривень) на день (тиждень, місяць, рік)?

2. Чи маєте ви заощадження, які дорівнюють не менше, ніж ваш бюджет за півроку?

3. Чи вплинув розмір ваших доходів на розмір накопичень? Якщо ваш дохід виросте в два рази – у вас збільшяться витрати, чи заощадження?

4. Що важливіше: сьогодні смартфон дорожчий на 1 000 грн, чи в майбутньому власний автомобіль?

5. Чи справедливим є твердження: створення капіталу, перш за все, залежить від балансу між доходами та витратами?

6. Як ви розумієте і чи повністю погоджуєтеся з висловами: Грошей не вистачає – завжди (або, як кажуть: грошей багато - не буває!).

7. Чи згідні ви висновком: якщо не вміти контролювати витрати, то витратити можна все, які б доходи не були?

А якими фінансовими принципами керуєтесь ви? Ваші батьки? Чи варто змінювати «фінансові звички»?

Задачі з економіки «повсякденного життя».

Мета: зрозуміти принципи побутової економіки та виробити навички раціонального витрачання коштів.

Особливості:

1. При бажанні, або зміні об'єктивних умов з часом (власні пріоритети, ціни, їх співвідношення, тощо) – за вихідні дані для аналізу, беруться ті, які є відповідними для конкретної ситуації в конкретний час. Головне – принципи, а не конкретні умови, томі що умови – є динамічними.

2. Примушувати до вивчення тематики з економіки – не потрібно. Можливість навчатися – це право та розкіш, яку потрібно цінити! Бути багатим і здоровим – людину заставити не можна, якщо вона сама цього не бажає. Головне, щоб той, хто сказав – «НЕ ХОЧУ» усвідомив: В МЕНЕ БУВ ЧАС ТА МОЖЛИВОСТІ - Я САМ НЕ ХОТІВ і ніхто мені нічого не повинен у дорослому житті!

3. Власна думка, бачення, відношення до ситуації – дуже важливі і мають право для людини, яка її висловлює - на рівні тієї, яка викладається.

В такому разі, головне навчитися аналізувати свою думку з точки зору розумності, надійності, інших важливих факторів та аргументувати її перед іншими. При цьому всі сторони дискусії повинні поважати право іншого – мати свою власну думку.

4. Окремі задачі можуть бути комусь цікавими, комусь ні. Вирішуйте – цікаві задачі.

Задачі можуть бути простими та такими, що потребують довгих розрахунків: повертайтеся до цих задач тоді, коли вам буде цікаво і час. Якщо не змогли вирішити самі задачу, то ознайомтеся з чужим (але правильним ☺) рішенням, щоб

зробити усвідомлений висновок із задачі: то як там щось на щось впливає і що є «економічно вигіднішим» (більш раціональним).

Задача: «Людина і гроші. Доросле життя. Задача-1»

Питання:

1. Чи потрібні гроші для життя? _____ (так/ні)
2. Скільки потрібно грошей (якщо попередня відповідь була «ні», то описати – як жити без грошей):

   2.1. на дитину, яка ходить в дитячий садочок - _____ грн/міс;

   2.2. дитині, яка ходить в початкові класи - _____ грн/міс;

   2.3. підлітку, який ще навчається в школі - _____ грн/міс;

   2.4. хлопцям і дівчатам, які навчаються після школи - _____ грн/міс;

   2.5. дорослій людині - _____ грн/міс;

   2.6. вашим бабусям та дідусям, коли вони на пенсії - _____ грн/міс;

   2.7. дорослі повинні мати борги, чи накопичення, чи витрачати все, що заробили тоді ж, коли заробили: _____ _____.

3. Звідки мають «появлятися» гроші в дорослої людини:

3.1. має хтось давати. Хто і скільки: _____;

3.2. Зарплата. Яка має бути зарплата в дорослого: _____ грн/міс;

3.3. Підприємництво/бізнес. Який саме і скільки: _____
_____

3.4. я думаю, людина має брати гроші _____
_____
_____

Задача: «Скільки коштує «навіщо воно мені треба», або скільки ми «заробляємо» навчанням»»

Є такий вираз: ЗЕКОНОМИВ, ОЗНАЧАЄ – ЗАРОБИВ! (скажіть, як ви розумієте цей вираз).

Друзі Мудрик і Марник не дуже люблять предмет Українська література (ну, - буває ☺).

При цьому Марник про предмети, які не любив, казав, щось типу:

- навіщо воно мені треба!? Я письменником ставати не збираюсь!

А Мудрик казав:

- батько каже, що «знання за плечима не носять»! Нехай мозок розвивається та тренується всіма знаннями, що дають в школі! Не згодиться – потреную мозок, а згодиться – то ще й скористаюсь знаннями!

Випускний клас!

Обидва друга хочуть вступати за спеціальністю «Інженерія програмного забезпечення» до Київського національного університету імені Тараса Шевченка!

Успіху хлопцям!

Але спочатку – ЗНО!

Математику – хлопці знають на відмінно!

Та серед «обов'язкових» предметів на вступ мають бути результати ЗНО і з української мови та літератури.

І хоч Мудрик теж не дуже любив заняття з літератури, але знав, що героєм твору «Камінний хрест» є Іван Дідух, а не інших чотири варіанти. А от Марник – не вгадав відповідь. Та! Подумаєш – одна відповідь! 1 бал по предмету – дрібниця!

В результаті, цей 1 бал був вирішальний для того, як тебе зарахують в навчальний заклад: на «бюджет», чи на контракт.

Мудрика – зарахували на «бюджет» і призначили стипендію 1500грн/міс! Вітаємо!

Марник – теж вступив у ВУЗ, але уклавши контракт, згідно якого його батьки мають платити 38000 грн/рік.

Термін навчання для здобуття ступеню Бакалавра - 4 роки.

Питання.

1. Скільки батькам Марника (рахуй – Марнику, бо ці гроші батьки хотіли використати для внеску за його майбутню квартиру) коштує «дрібниця» у вигляді: не знати відповідь на одне питання ЗНО, вага якого 1 бал, якщо саме цього балу не вистачило, щоб поступити «на бюджет»?

2. Чи знаєте ви, яка інформація може пригодитися вам в житті, а яка не може? Можете довести свою думку, чи просто сказати?

3. Є таке, що якісь предмети комусь не цікаві - погоджуюсь. Є інформація, яка доноситься не цікаво – теж буває. Але у вас є час та багато джерел (інтернет, книги), щоб ознайомитися з потрібною темою, яка викладається дуже по різному. В житті дуже важливо – навчитися вчитися, самостійно.

Коли ви станете батьками, а ваші діти будуть вчитися в школі, що ви їм скаже:

а) не хочеш – не вчи;

б) вчи – може пригодитися;

в) … (щось інше).

Задача: «Поїхали-1!»

В батьків Мудрика і Марника є автомобілі Dodge Journey 3.6 L.

Двома сім'ями та двома автомобілями вони відправились в подорож довжиною 1000 км. (Паливо: бензин, вартість 35 грн/л)

Батько Марника (Вітер) – любить швидкість!

Батько Мудрика (Практик) – раціональність.

Тому Практик їхав цю відстань із середньою швидкістю 90км/год та середньою витратою палива 9л/100км, а Вітер їхав із середньою швидкістю 120км/год з витратою палива 12л/км.

Питання:

1. Економічне: На скільки довше буде їхати Практик 1000км, але скільки при цьому зекономить (по відношенню до Вітру)?

2. Не економічне ☺: що вибере Ваша сім'я: економію часу, чи грошей?

п.с. практика показує, що дорога не така однозначна, як математика. На відстані 1000км, водій, який намагається тримати швидкість 120км/год приїде швидше того, хто їхав зі швидкістю 90км/год – приблизно на 1 годину (це вже не математика, а життя ☺ і статистика), тому що «швидкому» часто приходиться їхати повільніше через дорожню обстановку. Безпека і економіка за те, щоб їхати з швидкістю, в середньому 90-100км/год.

Задача: «Поїхали-2!»

В батьків Мудрика і Марника є автомобілі Dodge Journey 3.6L.

В середньому, за рік кожен автомобіль проїжджає 25 000 км.

Питання:

1. Скільки витрачає коштів за рік на паливо батько Мудрика, а скільки Марника, якщо батько Мудрика встановив ГБО (газо-балонне обладнання) і їздить на «пропані», вартість якого 20 грн/літр (витрата 15 літрів/100км), а батько Марника їздить тільки «на бензині» вартість якого 35грн/літр (витрата 12 літрів/100км)?

2. За який пробіг окупиться встановлення ГБО, якщо його встановлення коштувало 25 000 грн?

п.с. для батьків: при розв'язуванні задачі – не враховувати особисте відношення до марки авто і до «ставити, чи не ставити ГБО» ☺

Задача: «Поїхали-3!»

В батьків Мудрика є автомобіль Dodge Journey 3.6L.

Скільки коштує 1 км пробігу автомобіля?

Питання (економіка, але поки не математика ☺):

1. Які дані вам потрібно, щоб максимально точно розрахувати собівартість пересування на власному автомобілі?

(поки не складете список - не дивитися наступну Задачу ☺)

Задача: «Поїхали-4!»

Розрахувати середню собівартість експлуатації автомобіля протягом пробігу 100 000км.

1. Придбали новий автомобіль в 2018 році за 500 000 грн (пробіг 0км)

2. Продали автомобіль в 2022 році за 350 000 грн з пробігом 100 000 км.

3. Середня витрата палива 10л/100 км. Середня вартість палива 25грн/л.

4. Середня вартість планового технічного обслуговування (ТО) 3500 грн. Періодичність ТО 1раз/10000 км.

5. Інші «розхідники» (резина, акумулятор, гальмівні диски/колодки, інше) – 25000грн на весь період експлуатації.

6. Страхування на 1 рік – 2000 грн.

7. Якщо є, то сума інших складових - _____ грн.

Питання:

1. Порахувати вартість кожної окремої складової витрат в собівартості пробігу (грн/км)?

2. Визначити, які економічні показники найбільше впливають на собівартість експлуатації автомобіля?

3. Порахувати сумарно собівартість 1км пробігу авто (грн/км).

4. На скільки власник автомобіля «спонсорує» того, хто попросив його привезти «бараболю з села, а я заправлю», якщо пробіг склав 100км, а замовник заплатив тільки за паливо?

Самостійно (але за допомогою тих людей, хто має досвід експлуатації автомобілів віком понад 10 років (пробігом понад 250 000км)) скласти та прорахувати задачу, для проведення аналогічного розрахунку для автомобіля «з рук».

п.с. з життя: автомобіль «з рук», це «лотерея»! Тому експлуатація такого автомобіля буде залежати від того, як ретельно він перевірявся при купівлі, ніскільки вдала ціна покупки, наскільки вдалим буде продаж, та наскільки добре сам власник експлуатує свій автомобіль.

Задача: «Комуналка-1»

Знайти в інтернеті та записати такі дані:

1. Вартість електричної енергії, газу, водопостачання для населення в різних країнах світу.

2. Середня витрата електричної енергії, газу, води на одного громадянина в різних країнах світу.

Питання: чому, при тому, що українець живе бідніше європейця - витрачає енергоресурсів більше них?

Мета:

1. Навчитися шукати інформацію та аналізувати.

2. Зрозуміти, що ощадливість властива громадянам багатих країн, а тим більше необхідна тим, в кого можливості обмежені.

3. Зрозуміти, що не емоції (обурення), але розрахунки – допомагають збалансовувати можливості і потреби.

Посилання на статтю «Скільки в Німеччині споживають води, світла та газу»

Задача: «Комуналка-2»

Для підтримування в холодну пору року (тривалість 180 діб) в квартирі температури 22°С, в середньому витрачається 10м.куб. природного газу/добу.

Зниження температури в квартирі на кожні 2С дає економію у витраті газу 1 м.куб./добу *(перевірте та запишіть – а які показники саме вашого помешкання).*

Питання:

1. Яку температуру підтримують у вашій квартирі?

2. Яка буде економія вашої сім'ї за опалювальний сезон, якщо у вашій квартирі буде температура, як «у німця» (17°С)?

Посилання на статтю «Опалювальний сезон: яка температура в будинках українців, американців і європейців»

Задача: «ЕЛЕТРОСАМОКАТ ДО ЛІТА»

Два друга, Мудрик і Марник хочуть придбати електросамокати і бажано не дешевше 10 000 грн, бо там кращі характеристики.

З приводу електросамокатів, батько Марника обіцяє сину «колись купимо» ☺, а батько Мудрика сказав, що, якщо він сам почне відкладати гроші, то в кінці кожного місяця він буде докладати в його скарбничку стільки ж, скільки там вже є.

Батьки друзів щодня дають їм по 40 грн на «кишенькові витрати».

Питання:

1. Коли Марнику батьки куплять самокат, якщо йому вже обіцяли, але не купили, бо «немає лишніх коштів» iPad та смарт-годинник ☺?

2. Який час потрібно Мудрику, щоб згідно з домовленістю з батьком назбирати 10000 грн, якщо він відкладатиме щодня з своїх «кишенькових»:

а) 5 грн.

б) 10 грн.

2. Який варіант ти би обрав для себе:

а) «колись купимо»

б) відкладати щодня 5 грн і купити самокат за 10000 грн через ___

в) відкладати щодня 10 грн і купити самокат за 10000 грн через ___

«Вигідна пропозиція»

Сім'я вирішила, що бажає придбати новий холодильник.

Холодильник коштує 15 000 грн, і одразу всієї суми в сім'ї немає.

У сім'ї є вибір: купити холодильник в кредит (на 12 місяців), або за рік зібрати і купити «за власні» гроші. Батько попросив сина порахувати, який варіант і на скільки вигідніший, якщо ставка кредиту 2 % в місяць від суми кредиту, а холодильник за рік подорожчає на 10 %.

Кредитні хитрощі.

Що таке кредит?

Якщо просто, то за своєю суттю, кредит, це коли одна сторона позичає іншій стороні гроші на певних умовах. Одним з самих поширених кредитів є «споживацькі кредити», це коли люди щось хочуть придбати, але не мають одразу всієї суми на покупку і «позичають» цю суму в кредитній установі (зазвичай – банку).

Істотними умовами кредиту є сума позички, умови її отримання та графік повернення.

Кредит може виглядати так само просто, як виглядає депозит в банку (людина дає банку гроші в користування під відсотки). Але так буває дуже рідко і люди значно більше реально переплачують за користування кредитними коштами, бо просто не вміють, або не хочуть рахувати.

Деякі з типових дорогих для людини «хитрощів» кредиторів:

1. Кредитор рекламує низьку відсоткову ставку за кредитом, але вводить поняття «щомісячна комісія» (за

обслуговування, за користування, за… - неважливо, як вони це називають, головне факт, що вам прийдеться це платити).

Приклади.
Давайте порівняємо варіанти:

- ВИ ДАЄТЕ кредитній установі 10 000 грн на один рік під 18 % (ваш депозит) – *який буде ваш дохід?*;
- ВИ БЕРЕТЕ позику (гроші в кредит) 10 000 грн в кредитній установі на рік (*скільки ви маєте повернути за рік*?) на умовах:

а) 36 % річних на суму заборгованості;

б) 30 % річних на суму позики;

в) 0 % річних, але комісія «за оформлення» кредиту 4 %, комісія «за обслуговування» кредиту 2,5 % в місяць від суми кредиту та 1 % комісія «за зарахування»

Розрахунок виконаємо в програмі EXCEL. Зведені результати приводимо на сторінках 36-39 книги.

Кредитні хитрощі - 1.

Сума кредиту 12 000 грн. Повернення кредиту щомісячними платежами на протязі року (12 платежів). Платіж складається з «тіла кредиту» (12 000 грн) плюс відсотки за кредитом.

Допоможіть батькам вибрати вигідніші умови кредиту, якщо в одній установі їм запропонували кредит «під 2% в місяць від суми кредиту», а в іншій «під 30% річних на суму залишку кредиту».

Кредитні хитрощі - 2.

Установа рекламує позики «Кредит під 0 %».

Умовами надання такого кредиту є:

- термін до 30-ти днів;

- комісія за видачу кредиту 5 %;

- пеня за невчасне повернення 1 % від суми позики за кожен день затримки повернення.

Людина взяла позику 10 000 грн.

Питання:

1. Скільки для людини буде коштувати ця позика «під 0 %», якщо вона поверне її через 30 днів (своєчасно)?
2. Яка річна відсоткова ставка буде еквівалентна такій позиці?
3. Скільки для людини буде коштувати ця позика «під 0 %», якщо вона поверне її через 60 днів (не своєчасно)?
4. Яка річна відсоткова ставка буде еквівалентна позиці, яку повернули із затримкою на 30 днів?

Кредитні хитрощі - 3.

Марнику дуже закортіло нового телефону, який коштує 10 000 грн.

А батько, замість того, щоб пояснити, що можна і дешевший і пізніше, вирішив придбати Марнику новий телефон розрахувавшись карткою з функцією «Миттєва розстрочка» на 24 місяці (24 платежі).

Умови «миттєвої розстрочки» такі: клієнт щомісячно платить 1/24 суми кредиту та комісію 2,9 % від суми кредиту.

Питання:

1. Скільки коштуватиме «новий» телефон на момент, коли виплатиться весь кредит? Яка переплата по кредиту?

2. Скільки втратить вартості телефон Марника за два роки (питання не «математичне», але економічне, бо кожна річ з часом певним чином змінює свою вартість).

Фактична вартість володіння телефоном два роки складатиме різницю між вартістю, у що обійшовся телефон і залишковою вартістю.

«Довгі гроші»

Сім'я. Батькам по 35 років, сину – 9 років, дочці 7 років. Якось увечері, при спілкуванні, батьки зауважили, що життя йде, гроші «через руки» проходять, як завжди «на щось не вистачає» і нічого не накопичується. І так тоді, коли була низька зарплата і так залишилося, коли доходи виросли.

Слухаючи новини, вони почули, що з 2004 року діє законодавство, яким запроваджена в Україні трирівнева пенсійна система. А та пенсія, до якої всі звикли – називається «солідарною» (перший рівень).

Проблема полягає в тому, що солідарна частина пенсії скорочується, «обов'язкова накопичувальна» - ще не працює, а добровільно ми самі собі не відкладаємо, бо не знаємо, що треба це робити, або не віримо нікому, або немає «лишніх коштів».

Але хоч вір, хоч не вір, а факт залишається фактом: не маєш грошей – не будеш мати нічого.

Народилася думка, що без шкоди для якості життя, за рахунок знижок, раціонального та економного використання послуг, їжі, одягу – можна елементарно економити 10% бюджету. Зекономлену суму можна (потрібно) інвестувати.

Сумарно тато і мама заробляють 300 000 грн/рік.

Тато попросив сина порахувати, скільки вони з мамою накопичать собі до 60 років (за 25 років), якщо вони будуть щорічно відкладати 10 % від 300000 грн, а відкладена сума щорічно буде збільшуватися на 10 % (з наростаючим підсумком (за принципом «складного відсотку»)).

Доходи.

Як заробляють гроші? – зарплата або підприємництво (бізнес, підробіток).

Скільки і як заробляє найнятий працівник? – або «від виробітку», або «за відпрацьований час». Але в будь-якому разі:

З=В*Ч, де

З - «зарплата людини», (грн);

В - «вартість» (за скільки людина «продає» свій час, послугу, виріб), грн/годину, (грн/Одиницю);

Ч - «час, витрачений на роботу» (години, год.), або вартість одиниці виробу, послуги (Одиниця).

Завдання: запитавши в батьків, «скільки коштує година їх праці» (в середньому), перевести ціну речей, які вас оточують (одяг, побутова техніка, гаджети, інше) – з гривень в години (дні, місяці).

Приклади: якщо я за годину заробляю 70 грн (це має бути зарплата 12 000 грн/міс – «чистими» (нетто), або 15 000 грн/міс (брутто).

- комунальні послуги коштують 3000грн/міс, то «комуналка» коштує 3000/70=30 годин, або майже 4 робочі дні по 8 годин;
- вирішили поїхати на відпочинок (7 днів), який коштує 12 000 грн. Отже мені потрібно відпрацювати один місяць, щоб забезпечити таку можливість.

Щоб ми не взяли за приклад – знайдемо аналоги, які коштують значно дешевше і значно дорожче.

Розумна (раціональна) побутова економіка – це вміння свої витрати співставляти з доходами так, щоб мати змогу формувати капітал (фінансову впевненість і безпеку в своєму майбутньому).

Психологія грошей

Задача 1

1. Що таке «лишні гроші»?

2. Який дохід в місяць на людину має бути (сім’я з двох дорослих і двох дітей), щоб гроші «ще можна було відкласти»?

3. Якщо ти вирішив зібрати певну суму грошей (відкладати), то як правильніше:

а) «заробив» - «витратив на необхідне» - «відклав»;

б) «заробив» - «відклав частину» - «на решту живу»;

в) «заробив» - «відклав частину» - «на решту живу, а якщо не вистачає, то шукає можливості заробити більше».

Задача 2.

Ти заощадив (зібрав) 1000 дол. Що вигідніше:

1. Купити айфон, або інший крутий девайс.

2. Інвестувати в інструмент, який приносить 10% річних у гривні.

3. Інвестувати в інструмент, який приносить 5% річних в доларах.

4. Тримати вдома, поки не накопичиться більше.

БУДЬТЕ ЗДОРОВИМИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕНИМИ!

ЯКЩО ЗБІРНИК БУВ ВАМ ЦІКАВИМ ТА КОРИСНИМ – ТОДІ ДО ЗУСТРІЧІ В НАСТУПНИХ ВИДАННЯХ-ПРОДОВЖЕННЯХ!

З повагою, Володимир Скрипник та Вадим Швед!

Автори з радістю чекають на зворотній зв'язок всіх, хто має пропозиції, думки з приводу теми, яку піднімає даний збірник та стосовно самих задач, прикладів збірника - за контактами: тел./вайб. 067-433-39-70, ел. пошта cp0674333435@ukr.net

ДЕПОЗИТ	Сума	**10 000**	грн	18	% річних

ВАМ НАРАХОВАНО:

	Місяці	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ваші кошти	**10 000,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 800,00
Всього через рік													**11 800,00**

КРЕДИТ (позика)	Сума	**10 000**	грн	36	% річних	**на суму заборгованості**

ЧЕСНА!

ЯКЩО ВИ ПОВЕРТАЄТЕ в кінці терміну кредиту

	Місяці	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Нарахування %		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 600,00
Через рік повернули всього:													**13 600,00**

	Місяці	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ви отримали	**10 000,00**												
Нараховані %		300,00	275,00	250,00	225,00	200,00	175,00	150,00	125,00	100,00	75,00	50,00	25,00
Повернення "тіла позики"		833,33	833,33	833,33	833,33	833,33	833,33	833,33	833,33	833,33	833,33	833,33	833,33
Залишок кредиту		9166,67	8333,33	7500,00	6666,67	5833,33	5000,00	4166,67	3 333,33	2500,00	1666,67	833,33	0,00

Вами оплачено за місяць		1133,33	1108,33	1083,33	1058,33	1033,33	1008,33	983,33	958,33	933,33	908,33	883,33	858,33
За рік вами оплачено всього													**11 950,00**

КРЕДИТ (позика) Сума **10 000** грн 30 % річних **на суму позики (кредиту)**

	Місяці	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ви отримали	**10 000**												
Нараховані %		250,00	250,00	250,00	250,00	250,00	250,00	250,00	250,00	250,00	250,00	250,00	250,00
Повернення "тіла позики"		833,33	833,33	833,33	833,33	833,33	833,33	833,33	833,33	833,33	833,33	833,33	833,33
Залишок кредиту		9166,67	8333,33	7500,00	6666,67	5 833,33	5 000,00	4 166,67	3 333,33	2500,00	1666,67	833,33	0,00

Вами оплачено за місяць		1083,33	1083,33	1083,33	1083,33	1 083,33	1 083,33	1 083,33	1 083,33	1083,33	1083,33	1083,33	1083,33
За рік вами оплачено всього													**13000,00**

Як бачимо, отримавши позику ніби на кращих умовах (не 36% річних), в 30%, але змінивши формулювання з "на суму заборгованості" на вираз "на суму позики", ми фактично заплатимо більше на 13 000 - 11 950 = 1 050 грн за рік! А це - майже 10% від позики!

Але, як ми побачимо далі - це ще найкращий варіант з тих, на яких зазвичай людина бере кредит, коли не рахує і не вибирає варіанти.

КРЕДИТ (позика)	Сума	**10 000**	грн	0	% річних	**на суму позики (кредиту)**
	(що потрібна)				але з комісіями	

	Місяці	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Вам нараховують	**10 417**	щоб після зняття комісії за оформлення 4% ви отримали 10 000 грн											
Комісія за оформлення 4%		Одразу утримується 400грн			Фактично позичається 9600								
Повернення "тіла позики"		868,08	868,08	868,08	868,08	868,08	868,08	868,08	868,08	868,08	868,08	868,08	868,08
Нараховані %		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Комісія за обслуговування 2,5%		260,43	260,43	260,43	260,43	260,43	260,43	260,43	260,43	260,43	260,43	260,43	260,43
Комісія за зарахування 1%		104,17	104,17	104,17	104,17	104,17	104,17	104,17	104,17	104,17	104,17	104,17	104,17

Вами оплачено за місяць		1232,68	1 232	1 232	1 232	1 232	1 232	1 232	1 232	1 232	1 232	1 232	1 232
За рік вами оплачено всього													**14 792**

Як бачимо, "безвідсотковий" кредит - виявився самим "дорогим" з усіх варіантів.

Стосовно отримання кредитів, на основі реального життя, необхідно зауважити:

1. Діючим законодавством кредитні установи зобов'язані інформувати позичальника про ***"Реальну річну процентну ставку",*** яка зазвичай складає від 50% до 1000%! А це означає: якщо ви позичили 1 000 грн, то віддасте в найкращому разі 1 500грн, але можете оформити такий кредит, що один раз узявши - ви будете вже все життя працювати на його повернення.

ХТО ВМІЄ РАХУВАТИ ГРОШІ - БУДЕ МАТИ, ЩО РАХУВАТИ!

Навчально-практичний посібник

Скрипник В. П.
Швед В. В.

«Побутова економіка»

Підписано до друку 02.07.2024.
Формат 60х84/16. Папір офсетний.
Друк цифровий. Друк. арк. 2,5.
Умов. друк. арк. 2,3. Обл.-вид. арк. 1,2.
Наклад 20 прим. Зам. № 3979.

Віддруковано з оригіналів замовника.
ФОП Корзун Д.Ю.

Видавець ТОВ «ТВОРИ».
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції серія ДК № 6188 від 18.05.2018 р.
21034, м. Вінниця, вул. Немирівське шосе, 62а.
Тел.: 0 (800) 33-00-90, (096) 97-30-934, (093) 89-13-852.
e-mail: info@tvoru.com.ua
http://www.tvoru.com.ua